

अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे सन
२०१८-१९ ते २०२३-२४ या कालावधीतील
शिष्यवृत्ती / फ्रिशीप योजनेंतर्गत प्रलंबित अर्ज
निकाली काढण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: भासशी-२०२४/प्र.क्र.१६५/शिक्षण-१
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु मार्ग
मंत्रालय, मुंबई-३२
दिनांक: १५ ऑक्टोबर, २०२४

- वाचा:-** १. शासन निर्णय क्र.साप्रवि-मातंस-२०१८/प्र.क्र.१३८/से-१/३९, दि.१२.१०.२०१८
२. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन अधिसूचना क्र.ईबीसी
२०१७/प्र.क्र.१२१/शिक्षण -१, दि.२५.०५.२०१७
३. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र.ईबीसी
२०१७/प्र.क्र.४०३/शिक्षण -१, दि.०७.०८.२०१७

प्रस्तावना:-

शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग (माहिती तंत्रज्ञान), दिनांक १२.१०.२०१८ अन्वये शासनाच्या विविध विभागांकडून देण्यात येणारे लाभ, आर्थिक सहाय्य आणि सेवा यांचे उद्देशीय व पात्र लाभार्थ्यांना वितरण करण्यासाठी थेट लाभ हस्तांतरण (महाडिबीटी) प्रणाली ही एकमेव राज्यस्तरीय प्रणाली लागू करण्यात आली आहे. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाकडून अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी मॅट्रीकपूर्व व मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येतात. विभागाच्या दिनांक ०७.०८.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये शिष्यवृत्ती योजनांसंदर्भातील अर्ज करण्यापासून योजनेच्या लाभार्थी विद्यार्थ्यांच्या आधार संलग्नित बँक खात्यात जमा करण्यापर्यंतच्या सर्व प्रक्रियेसाठी राज्यस्तरीय डीबीटी प्रणालीचा वापर करणे अनिवार्य करण्यात आले आहे. महाडीबीटी पोर्टलद्वारे मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनांचा लाभ थेट विद्यार्थ्यांना देण्यात येतो.

सन २०१८-१९ ते २०२३-२४ पर्यंत महाडिबीटी प्रणालीमार्फत मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येत असली तरी पोर्टलवर अर्ज करताना येणाऱ्या विविध अडचणींमुळे अनेक विद्यार्थ्यांचे विहित मुदतीत अर्ज भरुनही अर्ज Auto Reject होणे, एखाद्या वर्षी विद्यार्थ्यांच्या नियमित परीक्षा अथवा पुरवणी परीक्षेचा निकाल विहीत वेळेत न लागल्याने अर्ज भरता न येणे अथवा अर्ज भरुनही पुढच्या वर्षीचा अर्ज नुतनीकरण करण्यास अडचण येणे अशा बऱ्याच अडचणींचा सामना विद्यार्थ्यांना करावा लागत आहे. त्यामुळे पात्र विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीचा लाभ देता येत नाही. या सर्व बाबी विचारात प्रकरणे माहिती व तंत्रज्ञान विभागास पुढील कार्यवाहीस्तव /अभिप्रायार्थ सादर केले असता अशा प्रकरणी विभाग स्तरावर निर्णय घ्यावा असे माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने अभिप्राय दिले आहेत. यास्तव अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे सन २०१८-१९ ते २०२३-२४ या कालावधीतील शिष्यवृत्ती / फ्रिशीप योजनेंतर्गत प्रलंबित अर्ज निकाली काढण्याबाबत खालीलप्रमाणे कार्यपद्धती लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

सन २०१८-१९ ते २०२३-२४ या वर्षात ज्या विद्यार्थ्यांना महाडिबीटी प्रणालीवर अर्जांची नोंदणी करण्यास अथवा नोंदणीकृत अर्ज मंजूर होण्यास अडचणी आल्या आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून ऑफलाईन शिष्यवृत्ती अर्ज सादर करण्यास परवानगी देण्यात येत आहे.

१) ज्या विद्यार्थ्यांनी शिष्यवृत्तीकरिता अर्ज करताना आधार नोंदणी न केल्याने महाडिबीटी प्रणालीवर अर्ज नामंजूर (Auto Reject) झाले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना त्यांचे आधार प्रमाणपत्र सादर करून ऑफलाईन अर्ज करता येईल.

२) ज्या विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन अर्ज सादर केला होता परंतु काही तांत्रिक अडचणीमुळे महाडिबीटी प्रणालीवर महाडिबीटी अॅडमीन कडून अर्ज नामंजूर (Reject) झाले आहेत (उदा. Application is expired in the system since no action was taken) अशा विद्यार्थ्यांना ऑफलाईन अर्ज सादर करता येईल, तथापि, कोणत्या कारणामुळे ऑनलाईन अर्ज रिजेक्ट झाला त्याची कारणमीमांसा (याकरिता आवश्यकता असल्यास पोर्टलवरील दर्शविण्यात आलेल्या अर्ज स्थितीच्या स्क्रीनशॉटसह) व त्याबाबतच्या पूर्ततेसह ऑफलाईन अर्ज सादर करणे आवश्यक राहील.

३) सदर ऑफलाईन अर्ज सादर करताना महाडिबीटी प्रणालीवरील नामंजूर झालेल्या अर्जाचा क्रमांक (Application ID) नमूद करणे आवश्यक आहे. सदर Application ID नमूद नसेल अशा अर्जाचा शिष्यवृत्ती मंजूरीकरिता विचार करण्यात येणार नाही.

४) ज्या विद्यार्थ्यांचे ऑनलाईन फॉर्म शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या निकषांमध्ये बसत नसल्यामुळे (उदा. उत्पन्न मर्यादा, जात पडताळणी प्रमाणपत्र इ.) महाविद्यालय स्तरावरून अथवा संबंधित सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण स्तरावरून नामंजूर (Reject) झाले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना ऑफलाईन अर्ज सादर करता येणार नाहीत.

५) जे विद्यार्थी काही विशिष्ट कारणामुळे (विशिष्ट शैक्षणिक वर्षाकरिता महाविद्यालयाकडील शुल्क निश्चिती वेळेवर न झाल्याने व विद्यार्थ्यांचे नियमित तसेच पुरवणी परीक्षांचे निकाल विहित वेळेत न लागल्यामुळे.) महाडिबीटी प्रणालीवर अर्ज भरू शकले नाहीत अथवा अर्जाची नोंदणी करूनही ज्यांचे अर्ज मंजूर होऊ शकले नाहीत, अशा विद्यार्थ्यांना कारणमीमांसासह ऑफलाईन अर्ज सादर करता येतील. तथापि, सदर प्रकरणी विद्यार्थ्यांनी नमूद केलेली कारणमीमांसा समर्पक असल्यासच शिष्यवृत्ती देय ठरणार आहे व याबाबतचा अंतिम निर्णय शासनाचा असणार आहे.

६) सदर ऑफलाईन अर्ज सादर करताना महाडिबीटी प्रणालीवर लागू असलेले सर्व निकष संबंधित विद्यार्थ्यांना लागू राहतील त्याचप्रमाणे आवश्यक ती सर्व कागदपत्रे नोंदविणे आवश्यक राहील (उदा. उत्पन्न मर्यादा, जात पडताळणी प्रमाणपत्र, कॅप राऊंड प्रमाणपत्र इ.).

७) ज्या अभ्यासक्रमाचे मॉपिंग त्या त्या शैक्षणिक वर्षात शिष्यवृत्ती/फ्रिशिपसाठी महाडिबीटी प्रणालीवर करण्यात आले आहेत, असेच अभ्यासक्रम शिष्यवृत्ती/ फ्रिशिपचे ऑफलाईन अर्जाकरिता लागू राहतील. महाडिबीटी प्रणालीवर त्या त्या शैक्षणिक वर्षात मॉपिंग न झालेल्या अभ्यासक्रमाची शिष्यवृत्ती/फ्रिशिपच्या ऑफलाईन पध्दतीने सादर केलेल्या अर्जाचा विचार केला जाणार नाही.

८) एकाच विद्यार्थ्याचे ऑनलाईन व ऑफलाईन अर्ज सादर होणार नाहीत, याची दक्षता घ्यावी तसेच याप्रकरणी ऑनलाईन अर्ज भरताना स्वतःचे प्रतिज्ञापत्र संबंधित विद्यार्थ्याने द्यावे. सदर प्रकरणी दोन्ही प्रकारात विद्यार्थ्याने अर्ज सादर केलेला असल्याची बाब निष्पण्ण झाल्यास संबंधितांवर फौजदारी कारवाई करण्यात येईल.

९) सन २०१८-१९ ते २०२३-२४ या वर्षात ज्या विद्यार्थ्यांना महाडिबीटी प्रणालीवर नोंदणीकृत अर्जाची मंजूरी करण्यास अडचणी आल्या आहेत, अशा विद्यार्थ्यांनी ऑफलाईन अर्ज सादर करून त्यांना शिष्यवृत्ती देण्यामागे केवळ होतकरु व गुणवंत विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होऊ नये असा मुख्य उद्देश आहे. त्यामुळे उपरोक्तप्रमाणे विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयामार्फत संबंधित सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांचेकडे शिष्यवृत्ती/ फ्रिशिप करिता ऑफलाईन अर्ज सादर करण्याची मुदत दि.३०.११.२०२४ पर्यंत असेल.

१०) दि.३०.११.२०२४ नंतर येणाऱ्या कोणत्याही अर्जांना शासनाकडून मंजूरी देण्यात येणार नाही, याची सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

११) संबंधित सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांनी अर्जांची तपासणी करून आवश्यक कागदपत्रांसह प्रस्ताव शासनास सादर करण्याची मुदत दि.३१.०१.२०२५ पर्यंत असेल.

१२) ऑफलाईन मान्यतेकरिता प्राप्त होणाऱ्या अर्जांचे प्रकरणी ऑनलाईन शिष्यवृत्ती/फ्रिशिप देण्यात आलेली नाही याची खातरजमा संबंधित महाविद्यालयाचे प्राचार्य तसेच संबंधित जिल्ह्याचे सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांनी करून घेणे आवश्यक राहिल. शिष्यवृत्ती /फ्रिशिप दुबार अदा करण्यात आल्याचे निदर्शनास आल्यास त्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयाचे प्राचार्य तसेच संबंधित जिल्ह्याचे सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांची राहिल.

अशा प्रकारे विद्यार्थ्यांकडून प्राप्त होणाऱ्या सन २०१८-१९ ते २०२३-२४ या वर्षातील शिष्यवृत्तीचे ऑफलाईन अर्जांची छाननी करून संबंधित सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण यांनी सदरचे अर्ज विहित अटी व शर्तीच्या पूर्ततेसह दि.१५.०२.२०२५ पर्यंत शासनाच्या वित्त विभागाने विहित केलेल्या अन्वेषण प्रक्रियेचा अवलंब करून शासन मान्यतेकरिता सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४१०१५११४८१९०१२२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वर्षा देशमुख)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. राज्यपाल महोदयांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा. उप मुख्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. मंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
- ६) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखापरीक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई.
- ८) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखापरीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर.
- ९) संचालक लेखा व कोषागारे संचालनालय, मुंबई.
- १०) प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण (सर्व)
- ११) सहायक आयुक्त, समाज कल्याण (सर्व)
- १२) जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- १३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- १४) निवासी लेखापरिक्षक अधिकारी, मुंबई
- १५) जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
- १६) विभागातील सर्वसह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- १७) कार्यासन (व्यय-१४) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १८) निवडनस्ती-शिक्षण-१.